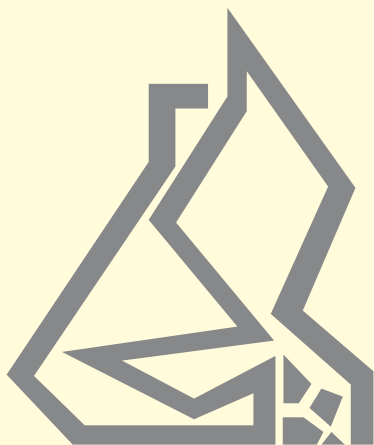

Societas pedologica slovac, o.z.
Výskumný ústav pôdoznanectva
a ochrany pôdy Bratislava

Stručná história pôdoznaleckého výskumu a spolkovvej činnosti pôdoznalcov na Slovensku

Jaroslava Sobočková
Emil Fulajtár

Bratislava 2010

**Societas pedologica slovac, o.z.
Výskumný ústav pôdoznavectva
a ochrany pôdy Bratislava**

Stručná história
pôdoznaleckého výskumu
a spolkovéj činnosti pôdoznalcov
na Slovensku

*Jaroslava Sobocká
Emil Fulajtár*

Bratislava 2010

Obsah

Stručná história výskumu pôd na území Slovenska	5
Spolková činnosť pôdoznalcov	11
Societas pedologica slovacica ako občianske združenie	18
Stanovy Societas pedologica slovacica, o.z.	19
Niektoré významné podujatia Societas pedologica slovacica, o. z.	22
Funkcionári v spolkovej činnosti pôdoznalcov na Slovensku	26
Nositelia Fándlyho medaily	28
Zahraniční nositelia Fándlyho medaily	28
Zoznam členov Societas pedologica slovacica v roku 2010	29
Literatúra	30
Kontakt	31

Jaroslava Sobocká, Emil Fulajtár
Stručná história pôdoznaleckého výskumu
a spolkovej činnosti pôdoznalcov na Slovensku,
2010, VÚPOP Bratislava

Recenzent: prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc.

Vydal: Výskumný ústav pôdoznactva a ochrany pôdy Bratislava, 2010

ISBN 978-80-89128-75-4

Stručná história výskumu pôd na území Slovenska

Záujem o odborné spoznávanie a hodnotenie pôd sa na Slovensku začal prejavovať v 2. polovici 18. storočia v súvislosti s reorganizáciou daňového systému v Habsburskom impériu. Cisárovná Mária Terézia v snahe zvýšiť výnos z daní nariadila zostavenie tzv. Tereziánskeho urbára, ktorým bol podrobný súpis pozemkov a majiteľov pôdy. Jeho súčasťou bolo aj prvé praktické hodnotenie úrodnosti pôd (pôdnej bonity). Všetky pôdy boli zaradené do 8 bonitných tried. Základom pre hodnotenie pôd boli empirické poznatky o úrodách, ktoré sa v jednotlivých oblastiach dosahovali.

Okrem cisárskeho dvora začala pôda priťahovať pozornosť aj slovenskej národnej inteligencie, ktorá v snahe o hospodárske a kultúrne povznesenie ľudu venovala pozornosť inováciám v poľnohospodárstve a snažila sa o šírenie praktických poznatkov medzi roľníkmi. V roku 1780 založil slovenský národný buditeľ Samuel Tešedík strednú poľnohospodársku školu v Sarvaši, ktorá bola jedným zo stredísk slovenských usadlíkov na Dolnej zemi. Bola to prvá známa stredná poľnohospodárska škola v Európe. Samuel Tešedík sa sám zaoberal zúrodňovaním slaných pôd v okolí Sarvaša a môže byť právom považovaný za prvého známeho slovenského pôdoznanca.

V roku 1790 vydal Matúš Pankl, profesor na Bratislavskej kráľovskej akadémii prvú poľnohospodársku učebnicu. Bola napísaná v latinčine s latinsko-slovensko-nemecko-maďarským slovníkom a stala sa veľmi obľúbenou literatúrou, o čom svedčia aj opakované vydania v rokoch 1793, 1797 a 1810. V učebnici bola pozornosť venovaná aj pôde, najmä zrnitosti pôdy a organickej hmote, jej mineralizácii a hnojeniu. V roku 1792 vydal Juraj Fándly veľkú poľnohospodársku encyklopédiu v šiestich zväzkoch, ktorá už bola v bernolákovskej slovenčine. Aj táto kniha obsahuje poznatky o pôde a metódach jej obrábania. Prvú významnú vedeckú pôdoznaleckú štúdiu, ktorá nebola zameraná na vzdelávanie roľníkov, ale bola adresovaná vedeckej obci, napísal slovenský geológ Dionýz Štúr v roku 1856. Štúdia, napísaná po nemecky, sa zaoberala výskumom vplyvu priestorovej variability pôd na rastlinný kryt.

Aj v 19. storočí pokračovala snaha národných buditeľov o povznesenie roľníctva a šírenie poznatkov o hospodárení na pôde. Jedným z najvýznamnejších bol Gregor Friesenhof, statkár nemecko-ruského pôvodu a spoluzakladateľ Matice Slovenskej, ktorý propagoval zakladanie roľníckych družstiev a uverejňoval v slovenskom jazyku náučné články o poľnohospodárstve pre roľníkov vo viacerých

miestnych časopisoch. Jeho najväčším úspechom bola konštrukcia zdokonaleného pluhu (nedanovsko-brozdanský pluh), ktorý umožňoval lepšie spracovanie pôdy a hojne sa rozšíril medzi roľníkmi. V poslednej tretine 19. storočia došlo k oživeniu školstva a na území Slovenska bolo založených niekoľko stredných poľnohospodárskych škôl, prvá z nich v roku 1871 v Liptovskom Hrádku. Stredná poľnohospodárska škola v Košiciach bola neskôr premenená na poľnohospodársku akadémiu – prvú vysokú školu poľnohospodársku na Slovensku.

V 19. storočí sa pôdoznanectvo stalo jedným z hlavných predmetov výučby na poľnohospodárskych a lesníckych vysokých školách v Európe. V bývalom Uhorsku zaviedol výučbu pedológie na Baníckej a lesníckej akadémii v roku 1836 Prof. Dr. R. Feistmantel, kedy sa navrhlo odčlenenie náuky o pôde od mineralógie a vytvorenie samostatného predmetu „*Die Bodenkunde*“. Nemáme presné údaje, kedy sa zaviedla pedológia ako predmet vysokoškolskej výučby na budapeštianskej polytechnike, kde sa začiatkom druhej polovice 19. storočia vyučovalo ako samostatný predmet poľnohospodárstvo a lesníctvo, resp. či tento predmet bol aj na Pôdohospodárskej akadémii v Keszthely. Je však známe, že v šesťdesiatych rokoch 19. storočia sa pôdoznanectvo prednášalo ako samostatný predmet.

Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa na území Slovenska začali vykonávať prvé terénne prieskumy pôd, ktoré organizoval Uhorský kráľovský geologický ústav v Budapešti, ktorý mal samostatné oddelenie pre agrogeológiu. Hlavným cieľom agrogeologických prác bolo zisťovať, ktoré pôdy je možné poľnohospodársky využívať. Najmä na území Podunajskej nížiny boli vykonané podrobné agrogeologické mapy v mierke 1 : 75 000 (autori: Henrich Horusitzky, Imré Timkó, Béla Inkey).

Najmä Horusitzky a Timkó (pôvodom Slováci) zostavili podrobné

Henrich Horusitzky, pôvodom Slovák, ktorý na slovenskom území bývalého Uhorska viedol agrogeologický prieskum.

agrogeologické mapy slovenského územia v bývalom Rakúsko-Uhorsku a to na mapových listoch Trnavy, Senca, Šurian, Komárna a Štúrova. V mapách a písomných elaborátoch, ktoré vyšli aj tlačou, sa uvádzajú údaje o pôde a jej vrstvení do hĺbky 2 m. Okrem toho sú uvedené aj ich mechanické, fyzikálne a niektoré chemické vlastnosti. Možno tu nájsť údaje o zrnitosti a hĺbkach pôd, o obsahu humusu a charakteristiky vodného režimu pôd. Horusitzky v roku 1889 publikoval aj vlastnú metodiku pre vypracovanie agrogeologických máp. Bolo to obdobie, kedy bol výskum zameraný na agrogeologický prieskum a následnú kompiláciu máp, obdobie tzv. statického pôdoznanectva, avšak u Horusitzkého sa objavili prvky komplexného prírodovedného prístupu k štúdiu pôdy. Jeho klasifikáciu pôd možno považovať za jednu z najprogressívnejších klasifikácií v období statického pôdoznanectva.

Začiatkom 20. storočia sa začala rozvíjať aj pôdna chémia. Slovenský pôdoznalec Ján Lendvai–Lušnák, ktorý prednášal striedavo na viacerých univerzitách v Uhorsku študoval humusové látky, vlastnosti a správanie sa koloidov a procesy v pôdnych kapilárnych póroch. Po vzniku Československa sa vrátil na Slovensko a pracoval v Štátnom poľnohospodárskom ústave v Bratislave.

Po vytvorení Československej republiky prechádzala československá pedológia z pozícií agrogeologických výskumov na pozície genetického pôdoznanectva, ktorého základy položil koncom 19. storočia vynikajúci ruský vedec V. V. Dokučajev. Genetické pôdoznanectvo už nepovažuje pôdu za zvláštnu horninu, ale za samostatný prírodný útvar, úzko spätý s ostatnými zložkami prírodného prostredia. V roku 1922 publikoval Václav Novák svoj spis „*Vzťahy medzi podnebí a půdou se zřetelom k půdám Čech*“, ktorý znamenal začiatok éry genetického pôdoznanectva v Československu.

Na Slovensku chýbali významní špecialisti v odbore pôdoznanectvo. V tom čase bola už na vysokom stupni vývoja česká pôdoznalecká škola prof. Josefa Kopeckého. Na Slovensko prišli odchovanci Kopeckého školy a to František Kyntera do Bratislavy, Petr Kučera a Karel Kohout do Košíc. V roku 1921 boli v rámci Štátnych poľnohospodárskych ústavov v Bratislave (prednosta Dr. František Kyntera) a v Košiciach (prednosta Ing. Petr Kučera) vytvorené Ústavy pre agropedológiu a bioklimatológiu. Pozornosť sa venovala regionálnym štúdiám o pôdnom kryte, výskumu pôdnych vlastností a taktiež rozpracovaniu metód zvyšovania pôdnej úrodnosti.

Novákov „prelomový spis“ však nezahŕňal dnešné územie Slovenska. Až roku 1926 ten istý autor v ďalšej dôležitej publikácii po prvý raz spomína pôdy na

Slovensku z hľadiska genetického pôdoznanectva. V tomto istom roku vyšlo aj prvé dielo o pôdach Hodžovej kolónie pri Komárne od Františka Kynteru. Pravdepodobne je to prvá odborná pôdoznanlecká publikácia písaná v slovenskej reči. V roku 1928 vyšla ďalšia slovenská publikácia a to z Košického ústavu od Karla Kohouta („*Pôdoznanlecké preskúmanie pozemkov Štátnej vyššej hospodárskej školy v Košiciach*“). V roku 1931 vstúpil do pôdoznanleckej literatúry na Slovensku ďalší odchovanec Kopeckého školy, ing. Konštantín Nikitin („*Prírodné podmienky pre vznik solných pôd na Slovensku*“). V roku 1935 vyšla práca Petra Kučeru „*Půdy horní části Zeměplinské vrchoviny*“ a o dva roky neskôr výborne dokumentovaná a na genetických princípoch napísaná monografia Františka Kynteru „*Solné půdy, ich vlastnosti a zlepšení so zvláštnym zreteľom na solné půdy na Slovensku*“.

Postupný rozvoj pôdoznanectva na Slovensku bol v roku 1938 narušený vojnovými udalosťami. Dr. Kyntera a ing. Kučera odišli do Čiech. Košický ústav sa po nemeckej okupácii z Košíc presťahoval do Spišskej Novej Vsi a jeho prednostom sa stal mladý a talentovaný Ing. Ondrej Kožuch. V Bratislave sa stal prednostom ústavu Ing. Viktor Pecho-Pečner. Najmä ústav v Spišskej Novej Vsi vykonával početné prieskumy skoro na celom území vtedajšieho Slovenska, hlavne však v oblasti Spiša, Gemera, Liptova, Oravy a Horehronia. Ing. Ondrej Kožuch mal v pláne postupne vykonať prieskum pôd celého Slovenska, avšak predčasná smrť mu nedovolila uskutočniť tento úmysel. Padol počas II. svetovej vojny v SNP pri obrane Spišskej Novej Vsi.

Ústavy pre agropedológiu a bioklimatológiu pokračovali vo svojej činnosti aj po oslobodení. Svoju činnosť obnovil ústav v Košiciach pod vedením Ing. Holzovej a v Bratislave sa stal prednostom ústavu Ing. František Hroško. Už v roku 1945 začali obidva ústavy pracovať na koncepcii „generálneho pôdoznanleckého prieskumu“. V roku 1949 začali práce na tzv. „geomorfológickom prieskume pôd“, ktorý bol v roku 1951 ukončený pod vedením Ing. Jána Mrakiča. Rozvoju pôdoznanectva na Slovensku prispelo aj zriadenie Katedry pedológie na Vysokej škole poľnohospodárskej a lesníckej v Košiciach, ktorej vedúcim bol prof. Dr. Bohuslav Maláč.

Sľubný rozvoj povojnového pôdoznanleckého výskumu bol narušený jeho reorganizáciou v roku 1953, kedy boli zrušené Ústavy pre agropedológiu a bioklimatológiu. Pri SAV bolo zriadené Laboratórium pedológie, najskôr vedené Ing. Šikurom a neskôr Ing. Hrošsom. Laboratórium sa v roku 1956 stalo súčasťou Výskumného ústavu rastlinnej výroby v Piešťanoch ako samostatné oddelenie so sídlom v Bratislave. Po presťahovaní do Piešťan v roku 1958 laboratórium prakticky zaniklo. V rámci zriadeného Ústredného kontrolného a skúšobného ústa-

vu poľnohospodárskeho (ÚKSÚP) sa vytvorili tzv. pôdne skúšobne, v ktorých sa analyzovali pôdne vzorky za účelom zostavenia plánov hnojenia. V roku 1954 vznikol na ÚKSÚPe Odbor pôdoznanectva a agrochémie v Bratislave pod vedením ing. Jána Zvaru a v Košiciach ho viedol Ing. Alexander Žatkovič. Postupne sa začali zriaďovať krajské pracoviská tohto odboru a to vo Zvolene (1955), v Nitre (1956), v Liptovskom Mikuláši (1957) a v Prešove (1959).

V roku 1959 sa rozhodlo, že všetky pôdoznanlecké výskumy i s odbornými pracovníkmi budú z ÚKSÚPu delimitované do Pobočky Československej akadémie poľnohospodárskych vied. Druhého júna 1960 schválilo Predsedníctvo ČSAZV návrh na zriadenie samostatného pôdoznanleckého pracoviska na Slovensku, Laboratória pôdoznanectva, ktorého vedením bol poverený Ing. Juraj Hraško. Prvé obdobie činnosti Laboratória pôdoznanectva bolo zamerané na prípravu a vykonanie Komplexného prieskumu poľnohospodárskych pôd Slovenska a súčasne aj na rozvoj teoretického výskumu v oblasti pôdoznanectva. Po zrušení ČSAZV v roku 1962 bolo Laboratórium pôdoznanectva na krátku dobu začlenené ako samostatná rozpočtová jednotka do Ústredného výskumného ústavu rastlinnej výroby v Prahe-Ruzyni a od roku 1963 sa stalo samostatnou rozpočtovou jednotkou riadenou Ministerstvom poľnohospodárstva ČSSR. V roku 1968 bolo premenované na Výskumný ústav pôdoznanectva a výživy rastlín v Bratislave (VÚPVR) so stanicami v Prešove (1961) a v B. Bystrici (1966).

Po zriadení Slovenskej poľnohospodárskej akadémie v roku 1969 prešiel VÚPVR pod jej priame riadenie a po jej zrušení v roku 1974 bol začlenený medzi ústavy priamo riadené Ministerstvom poľnohospodárstva a výživy SSR. Za vykonaný Komplexný prieskum pôd Slovenska a s prihliadnutím na plnenie ďalších výskumných prác bolo v r. 1971 ústavu udelené štátne vyznamenanie „Za zásluhy o výstavbu“. Komplexný prieskum poľnohospodárskych pôd na Slovensku zahŕňoval výkop a popis asi 170 000 pôdnych profilov a odber pôdnych vzoriek pre výberové a špeciálne sondy, ktoré boli následne spracované vo forme správ a mapových produktov v mierke 1:5 000 a 1:10 000. Výsledky tohto podrobného prieskumu sa stali podkladom pre rozpracovanie bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), ktorých systém bol vytvorený v 70. rokoch minulého storočia. Systém BPEJ sa stal podkladom pre hodnotenie produkčnosti pôd SR s rozpracovaním mnohých účelových máp, ktoré svedčia o určitej výpovednej hodnote pôdno-ekologických jednotiek.

Z ústavu sa postupne stalo vedecky erudované výskumné pracovisko známe nielen v ČSSR, ale aj v medzinárodnom meradle. Výsledky jeho práce rozhodujú-

Výskumný ústav pôdoznavectva a výživy rastlín na Rožňavskej ulici v Bratislave v roku 1966.

co prispeli nielen k obohateniu poznania pôd, ale aj k rozvoju poľnohospodárstva na Slovensku. Činnosť ústavu sa stala základom vedeckej špecializácie mnohých vynikajúcich pôdoznalcov ako sú Juraj Hraško, Zoltán Bedrna, Michal Džatko, Emil Fulajtár, Bohdan Juráni, František Zrubec, Vladimír Linkeš, Cyprián Juráň, Pavol Bielek, Bohumil Šurina, Pavol Jambor, Ján Čurlík, Ján Karniš a iní.

V roku 1986 bol ústav organizačne začlenený do novovzniknutého Výskumného centra pôdnej úrodnosti v Bratislave (VCPÚ), ktorého riaditeľom sa stal akademik prof. Ing. Juraj Hraško, DrSc. Centrum združovalo tri vedecky autonómne jednotky: Ústav pôdoznavectva a výživy rastlín (ÚPVR), Ústav závlahového hospodárstva (ÚZH) a Ústav lúk a pasienkov (ÚLP). Činnosť centra zanikla v revolučnom roku 1989, kedy sa vyprofiloval samostatný Výskumný ústav pôdnej úrodnosti (VÚPÚ), ktorého riaditeľom sa stal Prof. Ing. Bohdan Juráni, CSc. V rokoch 1991-1995 bol riaditeľom ústavu RNDr. Michal Džatko, CSc. a v roku 1995 sa jeho riaditeľom stal a doteraz je prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc. Vzhľadom na nové spoločensko-vedecké priority ústavu bol v roku 1995 premenovaný na terajší Výskumný ústav pôdoznavectva a ochrany pôdy v Bratislave (VÚPOP).

V súčasnosti predstavuje špičkový ústav s celoštátnou pôsobnosťou v oblasti komplexného výskumu pôd na Slovensku, zameriava sa predovšetkým na tvorbu a zdokonaľovanie informačných, a expertných systémov o pôde a jej využití, ako aj na výskum zameraný na identifikáciu, hodnotenie, racionálne využívanie a ochranu produkčných a mimoprodukčných funkcií pôdy SR.

Na Slovensku bol výskum pôdy vyvíjaný aj na iných pracoviskách. Boli to hlavne špecializované pracoviská Slovenskej akadémie vied, katedry vysokých škôl a rezortné vedecko-výskumné pracoviská. Rozvoju pôdoznavectva na Slovensku pomohlo vytvorenie Katedry pôdoznavectva na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach v 50. rokoch a najmä vytvorenie katedier pedológie na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre a na Lesníckej fakulte Vysoké školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene. V súčasnosti pracujú hlavne Katedra pedológie na Prírodovedeckej fakulte UK, Katedra pedológie a geológie na FAP-PZ SPU v Nitre, geografické katedry Komenského Univerzity v Bratislave, Prešovskej univerzity a Katedra prírodného prostredia na LF TU vo Zvolene. Z týchto pracovísk vyšli mnohí vynikajúci pedagógovia ako Soňa Sotáková, Konštantín Holobradý, Jozef Hanes, Anton Zaujec a ich nasledovníci. V lesníckej pedológii vynikali Rudolf Šály, Dušan Zachar, Rudolf Midriak, Eduard Bublinec a iní.

V posledných desaťročiach sa vývoj pôdoznavectva a jeho príbuzných disciplín vyformoval do modernej podoby s akceptáciou najnovších trendov výskumu pôdy a pôdoznaleckých disciplín.

Spolková činnosť pôdoznalcov

K vytvoreniu združenia vedeckých pracovníkov v pôdoznavectve, ktoré vytvorilo vedeckú pôdoznaleckú spoločnosť, došlo u nás až v šesťdesiatych rokoch 20. storočia, kedy bol už aj u nás dostatok odborníkov, vedeckých pracovníkov v tomto vednom odbore. Nie sú k dispozícii údaje o tom, že by takéto spoločnosti, alebo akýsi pôdoznalecký spolok existoval, buď ako samostatný, alebo ako súčasť nejakého poľnohospodárskeho združenia v bývalom Uhorsku.

Prvá organizovaná spolková činnosť pedológov na Slovensku sa začala v rokoch 1963–1964. V tomto období pracovalo na pracoviskách SAV, vysokých škôl a rezortných ústavov okolo 100 vedeckých a výskumných pracovníkov. Väčšinou boli organizovaní v Geografickej či Botanickej spoločnosti pri SAV a preto oprávnené vznikla myšlienka a neskôr aj cielavedome formulovaná požiadavka spojiť činnosť pedológov na Slovensku do spoločnej záujmovej organizácie. Bol prijatý návrh, aby sa spolková činnosť pedológov na Slovensku začala rozvíjať v rámci Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV formou založenia pedologickej pobočky. Stalo sa tak dňa 25. 6. 1963, kedy sa so súhlasom Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV vytvoril prípravný výbor na čele s Ing. Jurajom Hraškom. Vypracovaný plán

Prof. Ing. Juraj Hraško, DrSc. bol prvým predsedom Pedologickej pobočky Geografickej spoločnosti pri SAV

činnosti Pedologickej pobočky predpokladal organizovanie prednášok, seminárov, exkurzií, či snahu o nadviazanie spolupráce s inými národnými pedologickými spoločnosťami a najmä s medzinárodnou pedologickou spoločnosťou (ISSS, International Society for Soil Science).

Zakladajúca schôdza Pedologickej pobočky Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV bola dňa 7. februára 1964 v Bratislave za účasti 45 členov a hostí. Po schválení plánu činnosti zvolilo plénum prvý výbor pobočky, do čela ktorého bol zvolený **Ing. Juraj Hraško**, vedúci Laboratória pôdoznaectva v Bratislave. Hlavným cieľom pobočky bolo organizovať odborné a vedecké akcie, zvyšovať vzájomnú informovanosť členov a užívateľov výsledkov pôdoznaeckej vedy. V neposlednej miere bolo tiež riešiť spoločným úsilím

nastolené vedecké problémy a zvyšovať celkovú odbornú a vzdelanostnú úroveň pôdoznalcov. Veľký dôraz sa kládol na organizovanie medzinárodnej spolupráce a rozvíjanie úzkych kontaktov s Medzinárodnou úniou pôdoznaectva (ISSS) s osobitým dôrazom na spoluprácu so sesterskými organizáciami v Čechách, v Rakúsku, Nemecku, Maďarsku, Poľsku a na Ukrajine.

Vznik a aktivita Pedologickej pobočky Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV zákonite podnietila diskusiu o možnostiach a opodstatnenosti založiť samostatnú Československú pedologickú spoločnosť. Z iniciatívy prof. Dr. Ing. Josef Pelíška, DrSc. bol vypracovaný návrh jej stanov, avšak k jej založeniu nedošlo. Ďalší sled udalostí ovplyvnili zakladajúce zhromaždenia Československé spoločnosti pro vědy zemědělské, lesnické, veterinární a potravinářské (18. júna 1968, Praha) a následné založenie Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, veterinárne a potravinárske vedy pri SAV (18. decembra 1968, Nitra). Pretože na zakladajúcom zhromaždení v Prahe bola založená Pôdoznaecká sekcia spoločnosti, nasledoval návrh na začlenenie Pedologickej pobočky do Slovenskej spoločnosti. K začleneniu však bezprostredne nedošlo. Predsedníctvo SAV dňa 17. februára 1969 súhlasilo so založením samostatnej Slovenskej pedologickej spoločnosti pri SAV.

Zakladajúce valné zhromaždenie Slovenskej pedologickej spoločnosti pri SAV sa konalo dňa 14. novembra 1969 v Bratislave. Schválili sa stanovy spoločnosti a v tajných voľbách boli zvolení funkcionári a členovia jej Ústredného výboru. Do funkcie predsedu bol zvolený **Ing. Juraj Hraško, CSc.** Za čestných členov spoločnosti boli zvolení prof. Dr. Ing. Vladimír Kosil, DrSc., prof. Dr. Michal Lukniš, DrSc. a prof. Ing. Josef Pelíšek, DrSc. Spoločnosť začala aktívne pracovať. V dňoch 22. – 26. 2. 1970 zorganizovala v Dome vedeckých pracovníkov v Smoleniciach zasadnutie pracovnej skupiny V. komisie Medzinárodnej pedologickej spoločnosti (ISSS) pre vypracovanie mapy zasolených pôd Európy. Zasadnutie sa konalo za účasti 25 zahraničných hostí, medzi nimi boli aj oficiálni zástupcovia FAO, UNESCO a generálny sekretár Medzinárodnej pedologickej spoločnosti (ISSS).

Výbor SPS pri SAV ihneď začal vyvíjať snahu o ustanovenie spoločného koordinačného útvaru medzi vedeckými spoločnosťami v ČSR a SSR. Zriadený bol spoločný Výbor pôdoznaeckých spoločností ČSSR. Za predsedu výboru bol tajnými voľbami zvolený Ing. J. Hraško, CSc.

V roku 1973 bola Slovenská pedologická spoločnosť pri SAV začlenená do Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, veterinárne a potravinárske vedy pri SAV a v rámci nej začala pracovať ako Pedologická sekcia. Ustanovujúca schôdza Pedologickej sekcie sa konala 23. augusta 1973 v Bratislave. Za predsedu sekcie bol zvolený Ing. J. Hraško, CSc. Sekcia naďalej aktívne pracovala. Organizovala prednášky, semináre, konferencie, exkurzie, konzultácie a podobne.

Z mnohých akcií mala osobitný význam pre celú československú pedológiu konzultačná porada expertov FAO o hodnotení pôd, na ktorej sa zúčastnilo 40 delegátov zo 14 krajín (1. – 5. 9. 1957, Nitra). Do rámca úspešných akcií zapadá aj zorganizovanie prednášky zástupcu FAO a generálneho sekretára Medzinárodnej pedologickej spoločnosti Dr. R. Dudala na tému „*Činnosť FAO v celosvetovom meradle vo vzťahu k pôde*“ (17.6. 1976, Bratislava).

Významnou udalosťou v činnosti Pedologickej sekcie bola IV. Československá pôdoznaecká konferencia (26.–29. 10. 1977, Brno), kde bol ustanovený nový výbor Československých pôdoznaeckých sekcií, ktorý plnil funkciu jednotnej československej pôdoznaeckej reprezentácie voči zahraničiu a najmä v rámci Medzinárodnej pôdoznaeckej spoločnosti. Predsedom výboru sa stal Ing. J. Hraško, DrSc. V roku 1978 sa skončilo volebné obdobie výboru a dňa 22. júna 1978 bol zvolený nový výbor Pedologickej sekcie, na čele opäť s Ing. Jurajom Hraškom, DrSc. Pokračovalo sa v činnosti, ktorá prispievala k vzdelá-

nostnej úrovni, spolupráci a odbornej vyspelosti pôdozalcov a pôdoznaleckých pracovníkov na Slovensku. Udržovali sa tesné kontakty s Pedologickou sekciou v Čechách a rozširovali sa aj vzťahy s pedologickými spolkami v zahraničí. Z početných akcií možno napríklad spomenúť zorganizovanie sympózia „*Teoretické a metodické otázky účelového hodnotenia, klasifikácie a využívania pôd*“ s medzinárodnou účasťou (17. – 19. 3. 1980).

Dňa 26. marca 1981 bol na plenárnej schôdzi zvolený nový výbor Pedologickej sekcie. Predsedom sa stal **Ing. Zoltán Bedrna, DrSc.** Už v tom istom roku novozvolený výbor spoluorganizoval V. medzinárodnú pôdoznaleckú konferenciu, ktorá sa uskutočnila v dňoch 19. – 23. 8. 1981 v Prahe. Z následných podujatí (1982) vzbudila pozornosť prednáška Dr. Várallyaya, riaditeľa Ústavu pôdoznalectva a agrochémie MAV Budapešť na tému „*Výsledky medzinárodného pôdoznaleckého kongresu v New Delhi*“. V roku 1984 mali členovia sekcie možnosť zúčastniť sa na pôdoznaleckej exkurzii s prednáškami, ktorú zorganizovala Katedra lesného prostredia VŠLD Zvolen po trase Zvolen, Poľana, Jelšava, Plešivecká planina, Lučenec, Zvolen.

Pedologická sekcia bola hlavným organizátorom VI. Československej pôdoznaleckej konferencie s medzinárodnou účasťou, ktorá sa konala v dňoch 2. – 6. 9. 1985 v Nitre (s dvojdnovou exkurziou). Tejto najvýznamnejšej odbornej akcie od roku 1980 sa zúčastnilo 18 zahraničných hostí. Na konferencii bola prijatá nová jednotná klasifikácia pôd ČSSR a spracoval sa námet na novú progresívnu orientáciu pôdoznaleckého výskumu u nás s prioritami zameranými na modelovanie procesov v pôde, monitorovanie pôdnych vlastností, na rozpracovanie metód využívania jednotného informačného systému o pôde a na riešenie problémov súvisiacich s vývojom kvality našich pôd. Z ostatných akcií treba spomenúť spoluorganizovanie celoštátnej konferencie s medzinárodnou účasťou na tému „*Racionálne využívanie pôd v horských a podhorských oblastiach*“ (Vysoké Tatry, 17. – 19. 11. 1986). Zo 120 účastníkov bolo 6 zo zahraničia.

Od 21. januára 1987 začal pracovať nový výbor Pedologickej sekcie pod vedením **RNDr. Michala Džatka, CSc.** Z akcií organizovaných týmto výborom malo najväčší význam spoločné zasadnutie Pedologickej sekcie a Odboru pre zveľaďovanie a ochranu pôdneho fondu ČSAZ, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 17. – 19. 3. 1987 v Račkovej doline. Súčasťou bol seminár k novej klasifikácii a nomenklatúre pôd ČSSR. Tu sa položili rozhodujúce základy pre vypracovanie a neskoršie vydanie Morfogenetického klasifikačného systému pôd ČSSR (Hraško a kol., 1987), na základe ktorého sa vydali viaceré moderné mapové diela.

Nový výbor Pedologickej sekcie bol zvolený dňa 24. januára 1989. Predsedom tohto v poradí už deviateho výboru v spolčkovej činnosti slovenských pedológov sa stal **RNDr. Pavol Bielek, CSc.** Nový výbor svoju činnosť začínal vydaním stručnej historiografie pôdoznalectva na Slovensku, ktorou chcel pripomenúť a motivovať k zamysleniu a zaviazat súčasných propagátorov pedologickej vedy a ich nasledovníkov k ďalšiemu zveľaďovaniu a rozvíjaniu dnes už bohatých tradícií pôdoznaleckej vedy na Slovensku. Po roku 1989, keď vznikli nové možnosti oveľa širších kontaktov so svetovými pôdoznaleckými vrcholovými inštitúciami v zahraničí, nadviazali sa širšie kontakty s Univerzitou v Oxforde (Prof. R. Webster, Prof. P. Becket, Prof. R. Morgan), s Univerzitou v New Castle (Dr. Smith), technickou univerzitou v Grazi (Prof. O. Nestroy), s Pôdoznaleckým ústavom vo Viedni (Prof. W. Blum), s Winand Staring Centre Wageningen, ktorý poskytol viacerým našim členom cenné stáže a priamu pomoc vo výskume. Podobne významná spolupráca sa udržiavala s Katolíckou univerzitou Leuven v Belgicku a Pôdoznaleckým ústavom v Orleans vo Francúzsku. Výsledkom tejto spolupráce bola pôdna mapa Európy, ktorú vydalo FAO.

Od roku 1990 sa Pedologická sekcia začala uvádzať najmä na medzinárodnom fóre pod názvom Societas pedologica slovacica a prezentuje sa ako člen Medzinárodnej únie pôdoznaleckých vied (IUSS). Tým však neprestala byť Pedologickou sekciou Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV. Vo svojej činnosti a spolupráci rozvíjala naďalej prosperujúcu spoluprácu so zahraničnými inštitúciami.

Od roku 1992 funkciu predsedu Pedologickej sekcie vykonával **Ing. Pavel Jambor, CSc.** a funkciu vedeckého tajomníka PhMr. Judita Briedová. Sekcia pokračovala v nadviazaných kontaktoch so zahraničnými partnermi, v priebehu deväťdesiatych rokov sa zaužívala prax usporiadať 5 – 10 prednášok ročne. V 90tych rokoch boli v spolupráci so zahraničnými pôdoznaleckými spoločnosťami a vedeckými inštitúciami (najčastejšie v spolupráci s prof. Othmarom Nestroyom z Technickej univerzity v Grazi) organizované exkurzie pre členov SPS v zahraničí a pre členov zahraničných pôdoznaleckých spoločností a vedeckých inštitúcií na Slovensku. Členovia SPS sa v tomto období zúčastnili exkurzií v Rakúsku (Burgenland a južné Čechy, 1993 a Dolné Rakúsko, Salzburg 1996, Vysoké Tatry, 1997), v Rakúsku a Taliansku (Dolomity – Karnišké Alpy, 1998) a v Rakúsku a Švajčiarsku (Vorarlberg – švajčiarske Alpy – Jura, 2000). Na Slovensku boli zorganizované exkurzie pre Rakúsku pôdoznaleckú spoločnosť (1994, 1996), pre študentov z Univerzity v Bonne (1994) a pre Belgickú pôdoznaleckú spoločnosť

(1997). Tieto aktivity umožnili slovenským pôdoznancom spoznávať pôdy v širších geografických súvislostiach a podmienkach. Najväčší odborný prínos mala exkurzia Belgickej pôdoznaleckej spoločnosti na Slovensku. Táto akcia priniesla aj niektoré nové pohľady na morfológiu a genézu slovenských pôd a výsledky z nej boli publikované ako samostatné číslo časopisu Belgickej pôdoznaleckej spoločnosti (Pedologie - Themata č. 4., 1998). V zborníku bola publikovaná aj séria článkov slovenských pôdoznančov charakterizujúcich geologickú stavbu a pôdny kryt Slovenska a podávajúcich prierez výskumných činností VÚPOP v predošlom období. Najnovšie sa nadviazali kontakty s príslušnými inštitúciami a významnými osobnosťami v USA, Japonsku a Izraeli.

V roku 2002 bolo zvolené nové vedenie Pedologickej sekcie na čele s predsedom **Ing. Pavlom Jamborom, CSc.** a výkonným tajomníkom RNDr. Jaroslavou Sobockou, CSc. V tomto období sa začal organizovať cyklus pôdoznaleckých dní na Slovensku za účasti českých, rakúskych, maďarských a poľských pedológov. Doteraz to boli:

- Prvé pôdoznalecké dni – Račkova dolina (17.–19. 6. 2002), témy: klasifikácia a hodnotenie pôd, ekológia a ochrana poľnohospodárskych a lesných pôd, pôda a rastlina v podmienkach poľnohospodárskej a lesnej krajiny.
- Druhé pôdoznalecké dni – Stará Lesná (16.–18. 6. 2003), témy: úloha pôdy v nových spoločensko-politických a ekonomických podmienkach, pôdy a progresívne metódy výskumu klasifikácie a hodnotenia, pôda v súčasných environmentálnych podmienkach a produkcia biomasy a jej význam pre pôdu.
- Tretie pôdoznalecké dni – Mojmírovce (22.–24. 6. 2004), témy: degradácia pôdy a jej vývoj v nových spoločensko-ekonomických podmienkach, erózia pôdy a iné prejavy fyzikálnej degradácie pôd, kontaminácia, acidifikácia a iné prejavy chemickej degradácie pôd, identifikácia degradovaných pôd, ich mapové vyjadrenie a možnosti rekultivačných a remediačných opatrení.
- Štvrté pôdoznalecké dni – Čingov (14.–16. 6. 2005), témy: ochrana a využívanie pôdy, poľnohospodárska produkcia vo vzťahu k pôde a regiónom, produkcia lesnej hmoty vo vzťahu k pôde a regiónom.
- Piate pôdoznalecké dni – Sielnica (15.–16. 10. 2008), témy: pôda – národné bohatstvo, ochrana pôdy a tvorba legislatívy, hodnotenie funkcií pôdy z hľadiska udržateľného využívania krajiny, hodnotenie vývoja a degradácie pôd vo vzťahu ku kvalite života.

Účasť na všetkých pedologických dňoch bola vysoká (predovšetkým z Českej republiky), pričom na organizácii participovali aj ostatné pôdoznalecké pracovis-

ká na Slovensku. Zúčastnilo sa na nich mnoho významných zahraničných hostí, ktorých prezentácie mali vynikajúcu úroveň.

Organizovali sa aj iné podujatia ako Doktorandské pôdoznalecké dni (19.–20. 6. 2003), exkurzie pre rakúskych študentov (19.–23. 4. 2004), pre rakúskych učiteľov (7.–10. 6. 2007) pod vedením prof. O. Nestroya, spomienkový seminár k 10. výročiu úmrtia Ing. Vladimíra Linkeša, CSc. konaný 31. 10. 2007, či organizácia pobytu nemeckých študentov pod vedením W. Wilckeho (16. 9.–19. 9. 2007) a Pedologická exkurzia na Záhorí a Podunajskej nížine (7.–8. 10. 2008).

Súčasne sa začala organizovať séria vedeckých seminárov na národnej i medzinárodnej úrovni na tému antropizácia pôd, ako pokračovanie cyklu seminárov iniciovaným Katedrou pedológie PRIFUK (doc. Ing. Z. Bedrna, DrSc). Svojim zameraním sú to ojedinelé semináre, ktoré si vydobyli svoje postavenie aj na medzinárodnom vedeckom fóre:

- Antropizácia pôd IV. – Bratislava, 29. 4. 1999
- Antropizácia pôd V. – Bratislava, 26. 5. 2000
- Soil Anthropization VI. – Bratislava, 20.–22. 6. 2001
- Soil Anthropization VIII. – Bratislava, 28.–30. 9. 2004
- Antropizácia pôd IX. – Bratislava, 27.–28. 5. 2008

Dňa 9. júna 2005 (niekoľko dní pred Štvrtými pôdoznaleckými dňami v Čingove) zomrel po ťažkej chorobe prezident SPS Ing. Pavel Jambor, CSc. Jeho entuziazmus a neutíchajúci elán pre Societas pedologica slovacica i rozvoj pôdoznalctva na Slovensku bol obdivuhodný.

Na valnom zhromaždení dňa 29. júna 2005 bola do čela spoločnosti zvolená **RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc.** a do funkcie tajomníka RNDr. Emil Fulajtár, PhD. Od roku 2002 sa zmenili pravidlá členstva na svetovom kongrese Medzinárodnej únie pôdoznaleckých vied (IUSS) v Bangkoku, na základe ktorých sa právoplatným členom (s právom hlasu) stáva len národná pedologická spoločnosť. Od toho roku je Societas pedologica slovacica jediná oprávnená organizácia, ktorá zastupuje slovenských pôdoznančov v tejto svetovej organizácii.

V roku 2006 bola predsedkyňa SPS účastníčkou svetového pôdoznaleckého kongresu vo Filadelfii a zastupovala Slovensko na valnom zhromaždení IUSS i ostatných mítingoch. V roku 2006 vznikla na popud prof. W. Bluma Európska konfederácia pôdoznaleckých spoločností (ECSSS), ktorá je poverená organizáciou medzinárodného podujatia EUROSOL (každé 4 roky). V roku 2008 Societas pedologica slovacica priamo participovala na organizácii EUROSOL 2008 vo Viedni.

Slovenskí a českí pôdoznalci na Svetovom pedologickom kongrese vo Filadelfii (USA) v roku 2006, zľava Dr. J. Macků, prof. P. Bielek, doc. J. Sobocká, prof. B. Šarapatka, doc. B. Lomský a prof. J. Kulhavý

Societas pedologica slovaca ako občianske združenie

Dňa 4. novembra 2005 Societas pedologica slovaca bola transformovaná na občianske združenie na základe registrácie Ministerstva vnútra SR pod registračným číslom: VVS/1-900/90-26959, IČO spoločnosti je 30858895 so zriadením samostatného účtu spoločnosti. Štatutárnym zástupcom sa stala **doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc.** Spoločnosť povinne prispieva k plateniu členského pre IUSS i pre Pedologickú sekciu SSPLPVV pri SAV. Zdrojom pre jej činnosť nie sú len členské príspevky, ale aj možnosť uchádzať sa o 2 % zaplatenej dane zo zisku fyzických a právnických osôb. Okrem toho ako občianske združenie má možnosť sa uchádzať o poskytnutie rôznych dotácií a o účasť na projektoch vrátane sponzorských darov.

Sídlo spoločnosti je vo VÚPOP Bratislava na Gagarinovej 10. Societas pedologica slovaca má vytvorenú oficiálnu webovú stránku na adrese www.pedologia.sk. Činnosť Societas pedologica slovaca je založená na stanovách (štatúte) spoločnosti.

Stanovy Societas pedologica slovaca, o. z.

Názov združenia: Societas pedologica slovaca, o. z.

Okrem oficiálneho názvu sa používajú aj nasledujúce organizačné názvy:

- Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV (SSPLPVV)
- Slovenská pôdoznalecká spoločnosť
- Slovak Agency of the International Union of Soil Sciences (IUSS)
- Slovak Agency of the European Confederation of Soil Sciences Societies
- Oficiálna skratka SPS

Sídlo združenia: Societas pedologica slovaca, o.z.

Gagarinova 10
827 13 Bratislava

Cieľ činnosti

- Organizovať vedecké aktivity napomáhajúce všestrannému rozvoju pôdoznanectva, ochrany životného prostredia a príbuzných vedných odborov a podporovať odborný rast členov združenia.
- Zasadzovať sa za propagáciu výsledkov pôdoznaleckého výskumu medzi širšou odbornou verejnosťou a prispievať tak k lepšiemu prepojeniu výskumu a praxe.
- Podporovať pôdnu politiku rezortu pôdohospodárstva a spolupracovať pri navrhovaní nových legislatívnych opatrení súvisiacich s využívaním pôdy a tvorbou krajiny.
- Podporovať rozvoj medzinárodných kontaktov slovenského pôdoznaleckého výskumu a napomáhať medzinárodnej výmene informácií.
- Pomáhať pri výchove mladej generácie výskumných pracovníkov prostredníctvom osvetovej a pedagogickej činnosti.
- Zvláštnu pozornosť pri rozvoji výskumu, propagácii jeho výsledkov a podpore pôdnej politiky rezortu venovať ochrane pôdy a krajiny, predovšetkým jej trvalo udržateľného rozvoja a všestranného využitia.

Realizácia aktivít

Ciele občianskeho združenia sú dosahované prostredníctvom nasledujúcich činností:

- Odbornej činnosti členov spoločnosti v rámci ich vlastnej profesionálnej problematiky.
- Prednáškovej činnosti členov spoločnosti a tiež pozvaných domácich a zah-

raničných odborníkov pre členov spoločnosti ako aj pre širšiu odbornú verejnosť.

- Organizovaním konferencií, seminárov, workshopov a odborných exkurzií.
- Organizovaním vedeckých a odborných činností v rámci riešiteľských tímov.
- Rozvíjaním edičnej a publikačnej činnosti zameranej na najnovšie výsledky výskumu.
- Všeobecnej interdisciplinárnej spolupráci v rámci výskumných pôdoznaleckých pracovísk.
- Činnosťou v rámci SSPLPVV pri SAV, IUSS a ECSSS.

Orgány SPS a spôsob ich ustanovenia

Valné zhromaždenie

Najvyšším orgánom SPS je valné zhromaždenie. Uskutočňuje sa najmenej raz do roka. Plenárna schôdza volí členov predsedníctva, schvaľuje prijímanie nových členov, resp. navrhuje zrušenie členstva a schvaľuje plán činnosti spoločnosti. Ak nie je prítomná nadpolovičná väčšina členov, valné zhromaždenie sa po uplynutí 1 hodiny od začatia stáva uznášaniaschopným.

Predsedníctvo

Predsedníctvo SPS pozostáva z 8 členov:

- Predseda
- Prvý podpredseda
- Druhý podpredseda
- Výkonný tajomník
- Hospodár
- Traja členovia predsedníctva

Predsedníctvo spoločnosti sa schádza minimálne dva krát do roka. Navrhuje plán činností a riadi jeho plnenie v spolupráci s materskými organizáciami. Zaslúžilým členom navrhuje čestné členstvo a iné čestné vyznamenania.

Predsedníctvo spoločnosti minimálne raz za rok zvoláva plenárnu schôdzu všetkých členov s cieľom hodnotiť, bilancovať a kontrolovať činnosť SPS, schvaľovať či zamietť plánované akcie. Predložené návrhy sa schvaľujú na základe hlasovania, pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu spoločnosti.

Revízna komisia

Revízna komisia pozostáva z dvoch členov a má dozor nad hospodárením spoločnosti. Jej predstavitelia sa zúčastňujú zasadaní valného zhromaždenia. Sch-

vaľujú účtovnú uzávierku spoločnosti a o výsledkoch svojej kontrolnej činnosti podávajú správu valnému zhromaždeniu a predsedníctvu.

Zastupovanie spoločnosti

Štatutárnym zástupcom SPS je predseda. Predseda má oprávnenie podpisovať v mene spoločnosti právne a finančné dokumenty a vydávať platobné príkazy. K svojmu podpisu pridáva označenie svojej funkcie "predseda SPS".

V prípade, že predseda nie je prítomný, môže vopred splnomocniť svojho zástupcu, ktorý bude na základe splnomocnenia konať v jeho mene. Pre splnomocnenie predseda vyberie niektorého člena výboru. Osoba takto poverená pripája k svojmu podpisu poznámku „v zastúpení“.

V prípade zmeny predsedu, voľbami nového predsedu resp. odstúpením, predchádza podpisové právo po uskutočnení právnych úkonov na nového predsedu. Dokladom o zmene predsedu je zápisnica zo zasadnutia valného zhromaždenia SPS, na ktorom prebehli voľby predsedu.

Organizačné začlenenie a vnútorná štruktúra

SPS rozvíja svoju činnosť v rámci celého územia Slovenska. Nemá regionálne alebo miestne organizácie. V prípade nárastu záujmu v jednotlivých regiónoch Slovenska budú miestne a regionálne organizácie zriaďované podľa aktuálnej potreby.

SPS rozvíja svoju činnosť v spolupráci s vedeckou organizáciou SSPLPVV pri SAV, ktorá koordinuje a organizačne podporuje činnosť SPS spolu s ďalšími sekciami. V medzinárodných súvislostiach je činnosť SPS koordinovaná v súčinnosti s IUSS a ECSSS.

Hospodárenie spoločnosti

SPS hospodári so získanými finančnými prostriedkami podľa rozpočtového plánu, ktorý je zostavovaný na základe plánu činnosti SPS. Hospodárenie je vyhodnocované výročnými finančnými uzávierkami, ktoré sú zhodnotené v hospodárskej správe zostavovanej na konci každého roka, respektíve začiatkom nasledujúceho kalendárneho roka. Za majetok SPS zodpovedá hospodár spoločnosti. Hospodárenie podlieha kontrole revíznej komisie.

Príjmy a platby SPS sú realizované prostredníctvom bankového účtu SPS. Výšku členského príspevku navrhuje výbor a potvrdzuje členská schôdza SPS. SPS má príjmy z členských príspevkov, z riešenia vlastných projektov, z poskytnutých dotácií, sponzorských darov ako aj z vlastnej odbornej činnosti.

Členstvo

Riadnym členom sa môže stať každý občan SR aktívne činný v oblasti pô-

doznameckých vied. Členstvo zaniká úmrtím člena, vystúpením alebo zrušením členstva. Zrušenie členstva býva z dôvodov:

- a) ak zaregistrovaná činnosť je proti záujmom SPS,
- b) pre neplatenie členských príspevkov napriek upomienkam za obdobie viac ako troch rokov.

Čestným členom SPS (nositeľom Fándlyho medaily) sa môže stať významný domáci alebo zahraničný vedecký pracovník. Navrhuje ho predsedníctvo a schvaľuje plénum nadpolovičnou väčšinou hlasov.

Práva a povinnosti členov

Členovia SPS majú právo zúčastňovať sa všetkých aktivít spoločnosti, voliť predsedníctvo, či iné pracovné orgány a môžu byť do nich zvolení a podieľať sa na navrhovaní a schvaľovaní plánu činnosti.

Členovia sú povinní dodržiavať stanovy SPS, plniť zverené úlohy a platiť členské príspevky.

Všeobecné ustanovenia

Funkcie v predsedníctve a orgánoch SPS sú čestné, bez nároku na odmenu.

SPS môže zaniknúť na základe rozhodnutia pléna SPS nadpolovičnou väčšinou prítomných členov. Pri zániku SPS členská schôdza rieši majetkové vysporiadanie.

Niektoré významné podujatia

Societas pedologica slovacae, o. z.

Konferencia ČPS a SPS v Rožnove pod Radhoštem

Konferencia „Pôda v modernej informačnej spoločnosti“ sa konala v Rožnove pod Radhoštem v dňoch 20.–23. 8. 2007 a bola prvou spoločnou konferenciou pôdoznalcov Českej republiky a Slovenska po vzniku oboch samostatných republík. Hlavným cieľom konferencie bola snaha demonštrovať význam spoločnej histórie českých a slovenských pedológov a naznačiť vzájomne prospešnú spoluprácu aj v budúcnosti.

Konferencia mala bohaté medzinárodné zastúpenie a podporu podujatiu prejavili aj zástupcovia rezortných ministerstiev v ČR a na Slovensku. Konferencie sa zúčastnilo celkom 160 odborníkov, z toho 112 z Českej republiky, 40 zo Slovenska a 8 predstaviteľov pedologických spoločností zo susedných štátov (predovšetkým bývalý sekretár IUSS prof. W. Blum). Zaznelo 40 ústnych príspevkov a prezen-

Predsednícky stôl konferencie: zľava prof. J. Kozák, Prof. J. Kulhavý, doc. J. Sobocká a prof. W. Blum (Rakúsko).

tovalo sa 63 posterov. Súčasťou programu boli aj niektoré ďalšie sprievodné akcie spolupracujúcich inštitúcií, ocenenie významných osobností, ktorí sa v minulosti najviac zaslúžili o rozvoj pedológie v oboch krajinách a odborné exkurzie. Na záver konferencie bolo prijaté spoločné prehlásenie týkajúce sa predovšetkým naliehavej potreby ochrany pôdy v celoeurópskom kontexte.

Myšlienka usporiadať túto konferenciu vznikla na spoločnom zasadnutí výborov oboch spoločností v roku 2005 v Pezinku. Spoločné ciele boli definované v týchto oblastiach:

1. Potreba zvýrazniť a oceniť význam aktivít českých a slovenských pôdoznalcov pri prieskume a mapovaní pôdneho fondu začatých v 60. rokoch minulého storočia (Komplexný prieskum poľnohospodárskych pôd), následnou bonitáciou poľnohospodárskych pôd, typologickým prieskumom lesných pôd a pokračujúcom rozvojom vedy a výskumu o pôde v ďalšom období.
2. Prezentovať tieto aktivity aj na medzinárodnom fóre na úrovni zjednotenej Evropy.
3. Podnietiť aktivity mladých vedeckých pracovníkov v pedológii a motivovať ich k ďalšiemu rozvoju pôdoznateckých disciplín.

Účasť slovenských pôdoznalcov na EUROSIL 2008 vo Viedni

Medzinárodnú konferenciu EUROSIL 2008 organizovala Európska konfederácia pôdoznaleckých spoločností (ECSSS) vo Viedni pod vedením Prof. Dr. Winfrieda E. Bluma, dr.h.c. (nositeľ Fándlyho medaily) za spolupráce 7 krajín (Rakúsko, Slovensko, Česká republika, Chorvátsko, Švajčiarsko, Slovinsko a Maďarsko). Prípravy trvali takmer 3 roky a za slovenskú stranu jej organizáciou bola poverená doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. Konferencia sa uskutočnila v dňoch 25. – 29. 8. 2008 na Technickej univerzite vo Viedni. Konferencie sa zúčastnilo vyše 1500 účastníkov zo 77 krajín. Zo slovenskej strany sa zabezpečila účasť slovenských vedeckých pracovníkov na sympóziách, workshopoch a Emil Fulajtár (tajomník spoločnosti) bol vedúcim tímu, ktorí sa podieľali na organizácii dvoch pôdoznaleckých exkurzií konferencie: 1) Extrémna textúra pôd Záhorkej nížiny a 2) Pôdy Podunajskej nížiny. Celkový počet účastníkov za Slovensko bol 12.

Niektorí účastníci EUROSIL 2008: zľava J. Kobza, V. Hutár, E. Fulajtár, G. Barančíková a J. Čurlík.

Najnovšie výsledky pôdoznactva a jeho príbuzných disciplín sa prezentovali v 30 sympóziách a 13 workshopoch. Na tomto veľkom podujatí sa uskutočnilo 650 orálnych a asi 750 posterových prezentácií. Pre účastníkov sa organizovali pôdoznalecké exkurzie a iné spoločenské podujatia. V rámci EUROSIL 2008 sa naskytla možnosť prezentovať aktivity Societas pedologica slovac a Výskumného ústavu pôdoznactva a ochrany pôdy v Bratislave v rámci výstavných priestorov.

Vo výstavnom priestore bola zabezpečená každodenná služba, ktorá komunikovala so záujemcami a prezentovala publikačné aktivity VÚPOP Bratislava, spoločnosti, knižnú a mapovú tvorbu, ale aj Pôdny portál cez internetové pripojenie.

V rámci EUROSIL 2008 sa na plenárnom zasadnutí ECSSS sa zúčastnilo 26 prezidentov národných pôdoznaleckých spoločností (vrátane J. Sobockej). Schválili sa doplnky k štatútu spoločnosti a uskutočnili sa voľby nového miesta konania kongresu EUROSIL 2012. Tajným hlasovaním vyhralo Bari (Taliansko), ktoré bude miestom konania EUROSIL 2012. Novým prezidentom ECSSS sa na obdobie 4 rokov stal Prof. Nicola Senesi z Univerzity Bari. Pre ďalšiu konferenciu EUROSIL 2016 Poľská pôdoznalecká spoločnosť prezentovala svoju ponuku pre organizáciu tohto kongresu v meste Olsztyn v Mazursku ako prvé mesto z postsocialistických krajín.

Účasť slovenských pôdoznalcov na pôdoznaleckej exkurzii UKRAJINA 2009

Pôdoznalecká exkurzia sa uskutočnila v dňoch 20.–26. 8. 2009 na základe pozvania Doc. Dr. Svitlany Polčiny z Katedry pôdoznactva Fakulty prírodných vied Černiveckej národnej univerzity Jurija Fedkoviča v Černivci na Ukrajine. Pôdoznaleckej exkurzie sa zúčastnilo celkovo 16 členov SPS, z toho 7 pracovníkov VÚPOP Bratislava. Za slovenskú stranu pôdoznaleckú exkurziu viedla doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. Absolvovali sa tri exkurzné trasy:

Trasa 1: Bukovyna – Černivecká oblasť, trasa viedla cez Predkarpatie a Bukovynské Karpaty tvorené listnatým a zmiešaným lesom s výskytom eluviálnych a deluviálnych sedimentov a aluviálnych hĺn. Skúmali sa dva pôdne profily albe-luvisol a kumulická kambizem.

Trasa 2: Černivec – Chotyň – Kamjanetz-Podilsk – Černivec. Trasa viedla Prut-Dnesterskou eleváciou s typickou lesostepou. Pôdotvorným substrátom sú sprašové hliny, na ktorých sú vyvinuté hlboké černoze vylúhované a černoze luvice, v lesoch sivé lesné pôdy. Skúmali sme dva pôdne profily typickú černoze a luvisol.

Trasa 3: Černivec – Novoselytsia – Podvirne – Černivec. Trasa viedla pozdĺž rieky Prut do slabohumídnej oblasti až k rumunským hraniciam. Prakticky rovinný terén tvoria staré aluviálne sedimenty a sprašové hliny. Je to najúrodnejšia oblasť černoze a šedoze. Skúmali sa pôdne profily šedoze a černoze smonicovej. V rámci pôdoznaleckej exkurzie sa navštívilo niekoľko historických pamiatok ako Pevnosť kozákov, mesto Kamjanetz-Podilsk, Monastyr, kolchoz pri rumunských hraniciach a iné.

Účastníci pôdoznaleckej exkurzie UKRAJINA 2009 (R. Dodok, E. Fulajtár, Z. Bedrna).

Funkcionári v spolkovvej činnosti pôdoznalcov na Slovensku

1964–1967 Pedologická pobočka

Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV

Ing. J. Hraško – predseda

Doc. R. Šály, CSc. – podpredseda

Doc. Ing. S. Sotáková, CSc. – podpredseda

p.b. M. Džatko – výkonný tajomník

1967–1969 Pedologická pobočka

Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV

Ing. J. Hraško, CSc. – predseda

Doc. Ing. R. Šály, CSc. – podpredseda

Doc. Ing. S. Sotáková, CSc. – podpredseda

p.b. M. Džatko – výkonný tajomník

1969–1973 Slovenská pedologická spoločnosť pri SAV

Ing. J. Hraško, CSc. – predseda

Doc. Ing. S. Sotáková, CSc. – podpredseda

Doc. Ing. R. Šály, CSc. – podpredseda

RNDr. M. Džatko – výkonný tajomník

1973–1975 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

Ing. J. Hraško, CSc. – predseda

prof. Ing. R. Šály, CSc. – podpredseda

RNDr. M. Džatko, CSc. – výkonný tajomník

1975–1978 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre

poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

Ing. J. Hraško, DrSc. – predseda

prof. Ing. R. Šály, DrSc. – podpredseda

Ing. Z. Bedrna, CSc. – výkonný tajomník

1978–1981 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre

poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

Ing. J. Hraško, DrSc. – predseda

prof. Ing. R. Šály, DrSc. – podpredseda

Ing. Z. Bedrna, DrSc. – podpredseda

RNDr. M. Džatko, CSc. – výkonný tajomník

1981–1987 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre

poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

Ing. Z. Bedrna, DrSc. – predseda

prof. Ing. J. Hraško, DrSc. – podpredseda

RNDr. M. Džatko, CSc. – podpredseda

Ing. V. Linkeš, CSc. – výkonný tajomník

1987–1989 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre

poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

RNDr. M. Džatko, CSc. – predseda

RNDr. M. Kolény – výkonný tajomník

1989–1992 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre

poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

RNDr. P. Bielek, CSc. – predseda

Ing. N. Falťanová, CSc. – výkonný tajomník

1992–2002 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

Ing. Pavel Jambor, CSc. – predseda

PhMr. Judita Briedová – výkonný tajomník

2002 – 2005 Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV

Ing. Pavel Jambor, CSc. - predseda

RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. – výkonný tajomník

2005 – doteraz Societas pedologica slovaca, o.z.

doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc. – predseda

Prof. Ing. Bohdan Juráni, CSc. – podpredseda

Doc. Ing. Juraj Gregor, CSc. – podpredseda

RNDr. Emil Fulajtár, PhD. – výkonný tajomník

členovia:

RNDr. Juraj Balkovič, PhD.

Prof. Ing. Jozef Kobza, CSc.

Prof. Ing. Anton Zaujec, CSc. (†)

Hospodár: Ing. Eva Pivarčeková

Revízná komisia: Ing. Nora Szombathová, PhD., p.g. Pavol Ivančo

Nositelia Fándlyho medaily

- Prof. RNDr. Pavol Bielek, DrSc.
- Doc. Ing. Zoltán Bedrna, DrSc.
- Prof. Ing. Eduard Bublinec, CSc.
- RNDr. Michal Džatko, CSc.
- Prof. Ing. Juraj Hraško, DrSc.
- Ing. Pavel Jambor, CSc. (†) (in memoriam)
- Prof. Ing. Bohdan Juráni, CSc.
- Prof. Ing. Rudolf Midriak, DrSc.
- Doc. RNDr. Jaroslava Sobocká, CSc.
- Prof. Ing. Rudolf Šály, DrSc.
- Prof. Ing. Anton Zaujec, CSc. (†)

Zahraniční nositelia Fándlyho medaily

- Prof. Dr. Winfried Blum, Dr.h.c. (Rakúsko)
- Prof. RNDr. Jan Nemeček, DrSc. (Česká republika)
- Prof. Dr. Othmar Nestroy (Rakúsko)
- Prof. Dr. Gyorgy Várallyay, DrSc. (Maďarsko)

Zoznam členov Societas pedologica slovaca v roku 2010

RNDr. Juraj Balkovič, PhD.

RNDr. Gabriela Barančíková, CSc.

Ing. Ivana Bartošovičová

RNDr. Juraj Bebej, CSc.

Ing. Alena Belanová

Ing. Radoslav Bujnovský, CSc.

Doc. RNDr. Ján Čurlík, DrSc.

Mgr. Rastislav Dodok, PhD.

Ing. Anna Došeková

Doc. Ing. Danica Fazekášová, PhD.

Ing. Emil Fulajtár, CSc.

RNDr. Emil Fulajtár, PhD.

Ing. Erika Gomoryová, PhD.

Ing. Monika Gutteková,

Doc. Ing. Juraj Gregor, CSc.

Ing. Ján Halás

Ing. Ľubomír Hanisko, PhD.

RNDr. Beáta Houšková, CSc.

RNDr. Blanka Ilavská, PhD.

Mgr. Vladimír Hutár, PhD.

Doc. Ing. Juraj Chlpík, CSc.

p.g. Pavol Ivančo

Ing. Oľga Jurčová

Doc. Ing. Karol Kalúz, PhD.

Prof. Ing. Jozef Kobza, CSc.

Mgr. Lucia Kořenková

RNDr. Dana Kotorová, PhD.

Mgr. Lucia Krížová

RNDr. Zdena Krnáčová, PhD.

RNDr. Miroslav Kromka, PhD.

Ing. Ján Kukla, PhD.

Ing. Margita Kuklová, PhD.

Mgr. Dalibor Kusý

Mgr. Richard Lazúr

RNDr. Milan Lehotský, PhD.

Ing. Ján Machava, PhD.

RNDr. Jarmila Makovníková, PhD.

Ing. Rastislav Mati, PhD.

Ing. Mária Mražíková, PhD.

Mgr. Peter Nochta

RNDr. Ján Nadašský, PhD.

RNDr. Katarína Nováková, PhD.

Mgr. Martina Nováková, PhD.

RNDr. Tomáš Orfánus, PhD.

Ing. Pavel Pavlenda, PhD.

Doc. Dr. Viliam Pichler, PhD.

Ing. Peter Pišút, PhD.

Ing. Eva Pivarčeková

Mgr. Katarína Ružeková-Poltárska

RNDr. Martin Saksa

Mgr. Rastislav Skalský, PhD.

Ing. Štefan Stančík, CSc.

Ing. Ján Styk, PhD.

Ing. Michal Sviček, CSc.

Ing. Nora Szombatová, PhD.

RNDr. Peter Šefčík, PhD.

Mgr. Lukáš Ševčík

Ing. Vladimír Šimanský, PhD.

Ing. Miloš Širáň, PhD.

RNDr. Božena Šoltýsová, PhD.

doc. RNDr. Vlasta Štekauerová, PhD.

RNDr. Bohumil Šurina

Ing. Zuzana Tarasovičová

Mgr. Zuzana Tatarková

doc. Ing. Erika Tobiášová, PhD.

Mgr. Martina Zverková, PhD.

Ing. Stanislav Torma, PhD.

Prof. Ing. Ladislav Tužinský, PhD.

Prof. Ing. Jozef Vilček, PhD.

Literatúra

- BIELEK, P. 1989. Slovak Soil Science Society. Dokumentačný a propagačný bulletin Pedologickej sekcie Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV. Bratislava, ČSSR, 1989.
- BIELEK, P., FULAJTÁR, E., SOBOCKÁ, J., JAMBOR, P. 2004: A Short History of Slovak Soil Science Development. Proceedings SSCRI, 26, pp. 5-16, ISBN 80-89128-10-6
- BIELEK, P., FULAJTÁR, E. jun., SOBOCKÁ, J., JAMBOR, P. 2005. History of Soil Science Development in Slovakia. Newsletter IUSS, Feb. 2005, No. 12, pp. 11-16.
- SOBOCKÁ, J. 2007. Pôda v modernej informačnej spoločnosti. In: Bulletin SSPLPVV pri SAV č. 31, Vyd. STU Bratislava, s. 31-32, ISBN 978-80-227-2819-5.
- SOBOCKÁ, J. 2008. Účasť slovenských pôdoznalcov, členov Pedologickej sekcie SSPLPVV pri SAV na EUROSOIL 2008 vo Viedni. In: Bulletin SSPLPVV pri SAV, Bratislava 2008, s. 24-25. ISBN 978-80-227-3020-4
- SOBOCKÁ, J. 2009. Pôdoznalecká exkurzia Societas pedologica slovac „UKRAJINA 2009“. In: Bulletin SSPLPVV pri SAV, Bratislava 2009, s. 48-49. ISBN 978-80-227-3253-6

Kontakt:

Societas pedologica slovac, o. z.
Gagarinova 10
827 13 Bratislava
www.pedologia.sk

Predseda:

doc. RNDr. Jaroslava Sobočka, CSc.
Tel.: +421 2 4820 6976
Fax: +421 2 4820 6910
E-mail: j.sobocka@vupop.sk

Tajomník:

RNDr. Emil Fulajtár, PhD.
Tel.: +421 2 4820 6971
Fax: +421 2 4820 6910
E-mail: e.fulajtar@vupop.sk

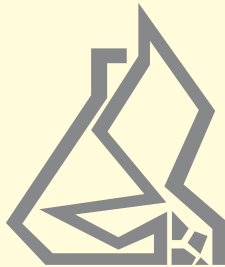
Jaroslava Sobocká, Emil Fulajtár

**Stručná história pôdoznaleckého výskumu
a spolkovej činnosti pôdoznalcov na Slovensku**

Vydal: Výskumný ústav pôdoznalctva a ochrany pôdy
Gagarinova 10
827 13 Bratislava

Tlač: Edičné stredisko
pri Výskumnom ústave pôdoznalctva a ochrany pôdy, Bratislava

ISBN 978-80-89128-75-4

*Societas
pedologica
slovaca*

ISBN978-80-89128-75-4

9 788089 128754